ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4858 — ԵՈՒՆՈՒԱՐ 31/13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1902 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 5 ԶԻԼԳԱՏԷ 1319 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4858

درعلیه ده غلطه ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարւայ եւ կէստարւոյ համար	սարկիկաւ	140 գրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Ցարդ թիւերու համար	սարկիկաւ	30 գրշ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Գրասի փոխարէն փոստի փուլ կ'ընդունուի, 116 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Ցնդեալներ բաղարակի ծախքը կամ ամսեանց կը վճարուին։

Յանձնումներ համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՆՇԱՆԱԽԵՑ ՄԸ ԵՏ ԶՍՈՒՆԵՐ ԵՂԵՐ ?

ԲԱՑՑ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ Կ'ՈՒՐԱՆԱՅ

Գիտէինք և արդէն չմնաց մարդ որ չգիտցաւ թէ Դ. Խաչկոնց տգէս, իմաստակ և բանազող մըն էր, բայց արդար ըլլալու համար կը խոստովանիմ թէ չէինք գիտեր որ միևնոյն ժամանակ նշանաւոր հայհոյաբան մըն ալ է եղեր։ Այդ ալ իմացանք իր երկրորդ պատասխանէն՝ որ երեւցաւ Սուրհանդակի 899 թուին մէջ, յունվ. 25ն։ ուրբաթ օրը։ Բանասէր-պատմագէտի և հնախօսագրագրագէտի ինքնահաւակ կեղծ համբաւին ծուխի պէս յոգս ցնդելէն ի վեր՝ դէթ մխիթարուելու համար նոր սիրոյս մը սառնալու էր հէք Խաչկոնց, որ նորէն չէ համարձակած իր յայտնի սուտպատրաստութիւնը դնել, մինչ իմ անունս բերանը առնել կը յանդգնի և ինքզինքը դարձեալ Հասկամաղ Գիշերուկ ծածկանունին եռանը կը պահուրտի։ Շատակ խօսելով, հիանալի յաղողութիւն և ընդարձակ ձիրքեր ի հանս դէս բերած է այդ նոր սիրոյսի, հայհոյաբան մակդիրի, ինքզինքը արժանի ցուցնելու համար։ ԵԹէ չէք հաւատար, նորէն կարդացէք Սուրհանդակի յիշեալ թիւը։ Մենք մեր կողմէն կը շնորհաւորենք զինքը, և ուրախ ենք որ ինքն իր ձեռքով ապի՛ր ասու ընթերցողներուն տեսնելու իր հոգւոյն ներքին ծալքերը և մեր ու իրեն վիճաբանելու կերպին տարբերութիւնը։ Մինչեւոյն ժամանակ իր մեղմացուցիչ պարագայ ես ալ կ'ընդունինք թէ դիւրին բան չէ եղեր ասպէս մէկէն զրկուիլ սիրամարդի այն կեղծ փառուներէն՝ զորս վրան առած էր, և կաշառակի իսկական մարմնովը նշուած կեալ հրապարակի վրայ։ Բնական էր ուրեմն որ պիտի բարկանար, բորբոքէր և հայհոյութեան դիմէր, որ մրակ զէնքն է փասատ և ապարդիւն զուրկ սկարներու։ Բայց կը մտածեմ թէ իր կատաղութիւնը ի՞նչ սասիճանի պիտի հասի, երբ կարդայ իրապէս հմուտ և անխարդախ բանասէր Գ. Շահինեան էֆ.ի գրագնահատական յօդուածները, որոնցմով իր անգամակա բանաստեղծութիւնները, արեւելեան նային գրականութեամբ մէջեղ դրած էր Արեւելքի վերին Բլ. և Գլ. օրերու թիւերուն մէջ։ Գուշակելով Խաչկոնցի ընդդիմադիր ուղեղացունց ապաւորութիւնը, կը կարեկցիմ իրեն, անկեղծ խօսելով, և կը վախնամ թէ հիւանդանայ։ Այդ վախը մանաւանդ անոր համար ունիմ որ արդէն նշանները կ'երեւան իր վերոյիշեալ պատասխանի մէջ, ուր մաքի յայտնի անհաւասարակշռութիւն մը կը տեսնուի։ Գասն զի մինչդեռ վերնագրին մէջ խոյսը տաւերով կ'ըսէ «Նշանախեց մը իսկ ես չեմ առներ,» ընդհակառակը ամբողջովին կ'ուրանայ, ինչ որ ըսեր էր իր «Մեսիան պիտի գայ, Մեսիան եկաւ» վերնագրով յօդուածին մէջ, որ բուն իսկ վիճաբանութեան նիւթն է արդէն։ ԵԹէ արդարեւ չէ ըսած անոր մէջ, ինչ որ քննադատիչը ու ագիտութիւն կոչեցինք մեր նախորդ յօդուածովը (Արեւելք թիւ 4846 և 4850), ալ ուս վիճաբանութեան նիւթ չի մնար։ Սակայն տեսնենք թէ իրօք չէ՞ ըսած ինչ որ մենք կ'ըսէինք թէ ըսած է ագիտութիւն և իմաստակութիւն։ Մենք կը խնդրենք, թէ ինքը փասատ կուգայ, նշանախեց մը իսկ ես չառնե՞ր, թէ ամբողջը մէկէն կ'ուրանայ, տեսնելով թէ տակէն չի կրնար ելնել։ Այլ որպէս զի որոշակի հասկցուի խնդիրը, կը պարտաւորիմ նախ դնել հոս վիճաբանութեան նիւթ կազմող իր յօդուածին յառաջաբանը և անոր վրայ ասկէ առաջ մեր ըսածները։

Ահա իր յառաջաբան հատուածը.

«Արեւելքի» արեւմուտքը տեսանդութիւն մը տարածուած էր թէ Օգոստոս կայսեր օրով պիտի երեւնար Մանկան մը գերահրաշք ծնունդը, որով պիտի վերջանար ոսկեղեն դարը երկրի վրայ։ Իտալիոյ Կումայական Սիբելեանն տեսեր էր Աշխարհի Փրկչին գալուստը։ Լեռմիա ու խորիմաստ Տակիտոս պատմագիրը, Սուէտոնիոս ու Վերգիլիոս արձագանգ եղած էին այդ տեսանդութեան։ Դեւեր–Մազդէզը, Մազդեզականութիւնը, կը սպասէր իր Սառնեռանցին, Մեսիային, Փրկչին որ պիտի ծնէր Զատիկի սերունդէն էլ։ Իսրայելեարի կոչուած կնոջմէ մը։ Աղդարութեան արեգակ Միթրան էր ասիկա։ Հրեաները անհամբեր էին սպասէին Մեսիայի գալուստան։» (Ա. Խաչկոնց) մաքի միայն յատուկ է։» Արեւելք, թիւ 4846)

Ցեռայ ցցուցեր էինք նաև թէ Տակիտոս և Սուէտոնիոս Քրիստոսէ ԵՏԻՑ ծնած ու տարած ըլլալով՝ բացարձակ ագիտութիւն ու կատարեալ իմաստակութիւն է զանոնք Քրիստոսէ ԱՌԱՋ առնիլ և ըսել թէ Քրիստոսի Մեսիան վերաբերեալ կարծուած Լեռմայական Սիբելեանի գուշակութեան արձագանգ եղած են։

Այս Լեռմիէ քննադատութեանց դէմ իր առաջին պատասխանով (տես Սուրհանդակ, թիւ 894) ուրիշ բան գրած չէր ըսելու պէրճախօս Խաչկոնց, բայց թէ «Աւելի ձեռնհասները թող վկային թէ մեր (իր) գրածը պատմակա՞ն է թէ ոչ», իսկ երբ երկրորդ յօդուածով (Արեւելք, թիւ 4850) հրաւիրեցինք զինքը հաստատել իր այդ պատմական հրաշագործը, օգնութեան կոչելով իրեն նոյն իսկ իր ձեռնհաս համարած ոմանները, այս անգամ բոլորովին լեզուն փոխելով յանկարծ volt face կ'ընէ, որովհետեւ չկրցաւ հաստատել և կ'ըսէ վերջին պատասխանով, թէ «Ինքն ալ դիտէ որ Տակիտոս և Սուէտոնիոս Քրիստոսէ եռաքը ծնած և տարած են, այլ անոր Ծննդեան վերջ արձագանգ եղած են Կումայական Սիբելեանի գուշակութեան»։

Ադէկ ուշադրութիւն ըրէք, կ'ազաչեմ, Խաչկոնցեան ասս խելքին։ Տակիտոս և Սուէտոնիոս Քրիստոսի Ծննդեան վերաբերեալ դուշակութեանը Քրիստոսէ ԵՏԻՑ արձագանգ եղած են եղեր. Ի՞նչ հանմար, ի՞նչ արամաբանութիւն, և ի՞նչ արդարացում։ Եւ դեռ կը ցաւի որ ագէտ ու իմաստակ կը կոչեն զինքը։ Ա՛վ ապուշ է որ չհասկնայ թէ եթէ ինքը Տակիտոս, Սուէտոնիոս և Վերգիլիոս երեքը մէկէն մէկ բայի ենթակայ ընելով կ'ըսէր թէ ասրձա անդ եղած են», ուրիշ բան ըսել չէր ուզեր, բայց թէ ենթադրեր էր որ երեքն ալ Քրիստոսէ ԱՌԱՋ էին, ինչպէս որ Վերգիլիոս իրօք առաջ է (70–18)։ Այսպէս կ'ըսեն փասատաս, յետս կոչում, ուրացում. ո՞ւր կը մնայ իր այն խօսքը թէ նշանախեց մը իսկ ես չեմ առներ։ Ասկէ աւելի խօսք ես առնել կրնա՞ը ըլլալ։ Թող թէ պէտք է ցուցնէ թէ Տակիտոսի և Սուէտոնիոսի ո՞ր գլխին և համարին մէջ յիշուած է թէ անոնք արձագանգ եղած են իր կարծած գուշակութիւնը։

Հապա այն ուրացումը, որ կ'ընէ թէ ինքը հոնոյացուցած չէ Յիսուս Քրիստոսը Սառնեռանցին ու Միթրային հետ, և Մարիամ Աստուածածինը Զատիկի սերունդէն էր Էրիսաբեթի կնոջը հետ։ Նոր խելքը եկաւ գլուխը, ո՞ւր էր այդ խելքը, երբ այդ ալանդակ խօսքը կը գրէր։ ու իր առաջին պատասխանով ալ կ'ըսէր թէ «Թող աւելի ձեռնհասները գիտեն թէ սո՞ւտ է թէ պատմական այդ խօսքը»։ Ո՞վ արդեօք սորվեցուց իրեն երկրորդ պատասխանին մէջ այս հրաշալի գիւտը ընել և ուրանալ։ Նշանախեց մը իսկ ես չէր առներ, հապա ի՞նչ յետս կոչում է ասս։ Այլ ուս վիճաբանութեան ի՞նչ ենթակը մնայ։ Սակայն կը կարծէ՞ թէ այսպիսի աղայական խուսափողականութեամբ պիտի աղատի այդ ալանդակ գաղափարը և հակաքրիստոնէական մտածումը յայտնած ըլլալու դեռ պատասխանատուութենէն ու գայթակղեցուցիչ իմաստակութենէն, յիշելով իր տիրացու ըլլալը, եկեղեցի երթալը և շարական երգելը։ ո՞չ ապաքէն իր գրածը կեցած է, և ընթերցողը դատելու կարողութիւն ունի։

Իսկ գալով այն խօսքին՝ որ կը հրաւիրէ զանվ ցուցնել թէ ի՞նչ աղբիւրներու դիմած է ինքը այդ սխալները։ այդ ազգէտ և իմաստակ գաղափարները յայտնելու, չկրցինք մեր ծիծաղը զսպել և միանգամայն չարդահատել իրեն։ Զի մեր ի՞նչ փոյթն է իր աղբիւրները գտնել և ցուցնել։ Մենք կ'ըսենք և կը պնդենք թէ ինքը կը սխալի, ագիտաբար իմաստակութիւն կը ցուցադրէ վերոյիշեալ ալանդակ գաղափարները մէջեղ նետելով։ իր գործքն է ցուցնել իր աղբիւրները և հաստատել ըսածները։ Թող ԱՏԵԱՆԸ ՀՐԱՄՄԷ ուրեմն, (իր բացատրութիւնը գործածելով), և ապարուցանէ ամէն ինչ որ մենք հերքեցինք մեր այս երեք յօդուածներով։ կ'ուզէ մէկ ամիսէն, կ'ուզէ տասը ամիսէն։ Խնդիր չէ, բաւական է որ հաստատէ։ Ահա Արշարունի Յովհաննէս եպիսկոպոսն ալ իրեն նեղուցեալ ու զօրաւիդ է, որ Պրուսայէն ինքնուրոյն օգնութեան հասած է իրեն, և կրնայ իր գրքերու թանգարանը դնել իրեն (Խաչկոնցի) արամադրութեան առակ։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

Յ. Գ.—Ապասելով որ Խաչկոնց փրկէ հաստատել իր ալանդակ գաղափարները, մենք ապի՞ պիտի ունենանք դեռ երեսն հանելու իր ուրիշ անհեթեթ սխալները. արդեւնք իր խոր ագիտութեան և յանդուգն իմաստակութեան, օրինակի համար. հապա մը հիմա յիշենք. Թէմիսոկլէս Արիսթիէնի փառքերուն նախանձելով, չէր կրնար քնանալ, կ'ըսէ. մինչդեռ Միլտիադէսի փառքերն էին որ իր քունը փախուցեր էին։ եւ Արիսթէս ու Միլտիադէս իրարմէ զանազանել չկրցո՛ղ. օ՜հ, Աստուած իմ։ ՆՈՑՆ

ՍՂԵՐԴԻ ԳՈՐԾԵՐ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

ՍՂԵՐԴ, 12 յուն.

Նախորդ նամակով (գլխ. 15) Քիւրդ տէրի երկու հայ որբ աղջիկներուն Սղերդի Ի. մասնիկեան բաղդրանոցու կողմէ գողցուիլը ցաղրեր էինք մեր Բազմաստինեանցուն Մաք Եաքո վանքի որբանոցը ապաւիրելու ու պահուիլը և այս ապրիլ մը Ասալն։ Տեղացոյն Հոր մասնաւոր թղթերէն վրայ տեղացոյն բարեկամակամ կառավարութեան կողմէ քննիչներու վրայ երթալը գրած էր։ Քննիչները Մաք Եաքո կ'երթան, բայց զարմանք, ոչ խնդրի առարկայ եղող երկու որբերը կը գտնեն հոն և ո՛չ ալ տրանոց (թէև երկու որբերու հին զգեստները կը տեսնեն)։ և քանի այս առղեկագիրը կը մատուցանեն կառավարիչ փաշայ, հետեւապէս փաշան հարկ կը տեսնէ ուղղակի բացատրութիւն պահանջել առնէ բ. դիւրանոցու պահ դէն։ որ ի՞նչպէս մէկ, այս ապահ ալ նախ կ'ուզուայ թէ՝ ոչ որբերուն և թէ որ բանտի մը դիւրութիւնը։ Բայց յետոյ իրեն հրամայեալ ազդարարութեան վրայ կը զրկուի և մէկ երկու օր յետոյ որբերու ազատութիւն կը յանձնէ Քիւրդ Կառավարիչ փաշան։ Իսաբէլ ժամանակի. ազատամարդու և մեր Տեղացոյն Հոր ներկայութեամբ որբերը ու երեւան գալուն կը տարուին կը տարուին. որպէս զի ոչ ոք կարենայ մեզ կասկած 6 և մրաքա 8 տարեկան ըլլալը և տակի անեցած դատաստանութեան ազդրեւութիւնը կը հաստատուի յետոյ որբերը կը յանձնուին Տ. Ղազարոս Հոր։ Տ. Փանէս վարդապետ, փաշայի բարեացակամ արդարադատութեամբ տեսնելով շարունակելու թիւն յանձնուն յետոյ, որբերը կ'ուզէ կը բերէ Առաջնորդարան, և որոնք տարբերի ի վեր որբերէն թուանի որբ աղջկի մը հետ մէկտեղ սկսած է խնամել զանոնք։

Հարցուփորձի տասն, տեսնել որբերը քաղաքացիներ ու՞ թէ բաղդրանոցը Մաք Սոգո վանքը զրկած էր զիրենք և թէ հոս էր քաղաքացու կամ պահուն, բայց քաղաքացու ալ բանալով՝ զրկուած պահած էրս գեղացիներէն մէկուս տան մէջ։

Քննիչները վանքն մեկնելէ յետոյ միայ՝, ուշ տան, Սղերդ բերած և սեմակի մը մէջ փակած էին զիրենք, սէօրի մը հսկողութեան տակ։

Այն երկու որբերու խնդրին մէջ, շնորհիւ բարեացակամ կառավարութեան, ձեռք բերուած արդար անօրէնութիւնը, վերջերս՝ բարերարի մը կողմէ նուիրուած և Ազգ. Պռոթեստանտարանէն Սղերդի որբերուն համար զրկուած թօր մը (118ուկէս կանգուն) շահաւոր ազոց զգեստի հայթայթումը, ժողովուրդին մէջ տարբերութիւն ստեղծելու զգացում մը՝ թէ մեր Առաջնորդարանն ալ կը զգեստաւորէ և կը խնամէ եղեր աղքատիկ աղջիկը։ Ամէն ծնողք իրենց մանչ ու աղջիկ զաւակները, զոյս մինչեւ հիմա կանգնելու կամ բաղդաւորելու վարժարանները կը զրկէին մինչեւ քանի մը զրուշի (զգեստ կամ դպրոցական պիտոյք)ի համար, սկսան Ազգ. երկսեռ վարժարանները զրկել։ Ասկէ զատ բոլորովին անոնք որբերու մասաւոր ազգականները կամ խնամակալները սկսան խնդրել Տեղացոյնէն, որ իրենց որբերն ալ խնամէ ու դաստիարակէ միւս որբերուն հետ միասին։

Ուստի, Տեղացոյն Հայրը, թէ՝ օտար վարժարաններ յանձնելու երկսեռ ուսանողները Ազգ. վարժարաններուն մէջ ամփոփելու և թէ՝ ժողովուրդին մէջ դաստիարակութեան սէրն ու զգացումը արթնցնելու համար, որոշեց ամէն դիմող երկսեռ որբ ու աղքատ ազոց համար ալ զգեստ հայթայթել, բանական է որ դիմումի ընողները, դպրոցի ալակերտ ըլլան կամ աշակերտելու խոստում տան։

Գովելի ազնիւ ուխտութեամբ մը ու անհատական զոհողութիւններով յոլովցուցած Պատրիարքարանէն զրկուած շահախնդիր վրայ բան մը ալ էջ աւելցնելով՝ 60 մանչ որբ ու աղքատիկ ուսանողներու զգեստ հայթայթելէ զատ, իր կողմէն գնուած ներքեզով 60է աւելի որբ ու աղքատ ուսանողներուն համար ալ զգեստներ պատրաստել նոր տարւոյ առթիւ։ Երեք որբերու վրայ աւելցուց նաեւ երկու մանչ և մէկ աղջիկ որբեր ալ։ Ցայսմ կայ որ մօտ օրէն 50ը անցնի որբերուն թիւը։

Այսօր, պարծանքով և բերկրութեամբ կը յայտնեմ թէ օտար վարժարաններու մէջ հայ մանուկներէն մէկն ալ չը մնայ զատ, մեր Ազգ. վարժարաններուն մէջ տեղ իսկ կը գտնի, հեռագիրով վարժարան դիմող երկսեռ աշակերտներուն համար, ու այս ամէնը՝ նախ՝ վերոյիշեալ շահախնդիր զրկող բարերարին և երկրորդ՝ մեր Տեղ. պահ Հոր ջանքերուն և զոհողութեանց շնորհիւ։

Այն առաւուն, երբ զգեստները կարուած լմնան ըլլալով՝ կը բաշխուէին 120է աւելի որբ ու աղքատ երկսեռ ուսանողներուն, ուրախալի և սրտաշարժ տեսարան մը կը ներկայէր մեր եկեղեցիին գաւթին։ Երեք օրերու վրայ աւելցուց նաեւ երկու մանչ և մէկ աղջիկ որբեր ալ։ Ցայսմ կայ որ մօտ օրէն 50ը անցնի որբերուն թիւը։

Այսօր, պարծանքով և բերկրութեամբ կը յայտնեմ թէ օտար վարժարաններու մէջ հայ մանուկներէն մէկն ալ չը մնայ զատ, մեր Ազգ. վարժարաններուն մէջ տեղ իսկ կը գտնի, հեռագիրով վարժարան դիմող երկսեռ աշակերտներուն համար, ու այս ամէնը՝ նախ՝ վերոյիշեալ շահախնդիր զրկող բարերարին և երկրորդ՝ մեր Տեղ. պահ Հոր ջանքերուն և զոհողութեանց շնորհիւ։

Այն առաւուն, երբ զգեստները կարուած լմնան ըլլալով՝ կը բաշխուէին 120է աւելի որբ ու աղքատ երկսեռ ուսանողներուն, ուրախալի և սրտաշարժ տեսարան մը կը ներկայէր մեր եկեղեցիին գաւթին։ Երեք օրերու վրայ աւելցուց նաեւ երկու մանչ և մէկ աղջիկ որբեր ալ։ Ցայսմ կայ որ մօտ օրէն 50ը անցնի որբերուն թիւը։

Այսօր, պարծանքով և բերկրութեամբ կը յայտնեմ թէ օտար վարժարաններու մէջ հայ մանուկներէն մէկն ալ չը մնայ զատ, մեր Ազգ. վարժարաններուն մէջ տեղ իսկ կը գտնի, հեռագիրով վարժարան դիմող երկսեռ աշակերտներուն համար, ու այս ամէնը՝ նախ՝ վերոյիշեալ շահախնդիր զրկող բարերարին և երկրորդ՝ մեր Տեղ. պահ Հոր ջանքերուն և զոհողութեանց շնորհիւ։

Այն առաւուն, երբ զգեստները կարուած լմնան ըլլալով՝ կը բաշխուէին 120է աւելի որբ ու աղքատ երկսեռ ուսանողներուն, ուրախալի և սրտաշարժ տեսարան մը կը ներկայէր մեր եկեղեցիին գաւթին։ Երեք օրերու վրայ աւելցուց նաեւ երկու մանչ և մէկ աղջիկ որբեր ալ։ Ցայսմ կայ որ մօտ օրէն 50ը անցնի որբերուն թիւը։

Այսօր, պարծանքով և բերկրութեամբ կը յայտնեմ թէ օտար վարժարաններու մէջ հայ մանուկներէն մէկն ալ չը մնայ զատ, մեր Ազգ. վարժարաններուն մէջ տեղ իսկ կը գտնի, հեռագիրով վարժարան դիմող երկսեռ աշակերտներուն համար, ու այս ամէնը՝ նախ՝ վերոյիշեալ շահախնդիր զրկող բարերարին և երկրորդ՝ մեր Տեղ. պահ Հոր ջանքերուն և զոհողութեանց շնորհիւ։

Մեր այս խնդիրքը մերժելու համար՝ չենք յուսար որ Ազգ. Պատրիարքարանը բուսական գանէ բաց Որբանոցներուն խսկ չէլանին լրացած ըլլալը կամ Նազարեց Մեսուէին տեսնութիւնը։ Նախ որ միւս Որբանոցները փափաքելով հանդերձ՝ Սղերդի մէջ Որբոց մը բանալու պարտաւոր է Ազգ. Պատրիարքարանը, որովհետեւ ժամանակին չբռնալը մեծ զրկանք ու անիրաւութիւն մըն էր արդէն։ և երկրորդ՝ բարեսէր ազգայիններ չեն պակսիր անհատական ու հաւաքական նպաստներով մեր Որբանոցին ալ սատարելու համար։

ԲԶԷ

ԻԶԱՏԻՐԻ

Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Ռ.

Ասկէ զատ, եթէ ժԴ. դարը ընդունինք իբր առաջին հասատատիպեան թուական Հայոց՝ Իզմիրի մէջ, սակայն ենք ընդունիլ նաեւ թէ անոնք պէտք են եկած ըլլալ արեւմտեան գաւառներէ և ոչ թէ արեւելեան։

Ինչպէս գիտենք՝ արեւելեան Հայերը ԺԱ. դարուն վերջերը կը սկսին այլ և այլ ալեխառներ ցուցել, իսկ արեւմտեանները ԺԴ. դարուն։ Հայրապետական աթոռի փոխադրութիւնը զօրաւոր ապացոյց մըն է այս մասին։

Իզմիրի Հայերը՝ գլխաւորաբար արեւելեան գաւառներէ եկած ըլլալին կը հաստատեն ոչ միայն շատ մը գրեղմնեաքարեր, այլ և նոյն իսկ ցարդ խօսուած լեզուին մէջ ինչ ինչ հետաքրքրական եւրեւոյթներ։

Այս վարդի քննութիւն մը կատարելու ատեր չէ, բայց հարեւանցի նկատողութեամբ մը կը տեսնենք թէ ցարդ Իզմիրցին բ, դ, և ե տառերը արեւելցիի պէս, պ, տ, ֆ կը հնչէ շատ մը բառերու մէջ։ Օրինակի համար, բարի՝ պարի, բան՝ պան, բանալի՝ կամ բանալիք՝ պանիլիք կամ պալիք. բարակ՝ պարակ, բուրդ՝ պուրդ, բամբակ՝ պամպակ, գուռ՝ տուր, գնմ՝ օխմ, դէմք՝ տէմք, դրաքի՝ տրաքի, դաս՝ տաս, դանակ՝ տանակ, երդ՝ էրդ կամ էրտ, եփել՝ էփել, եռ՝ էյռ, եղէկ՝ էրէկ եռալ։ Զմոռանանք որ այս նմանութիւնները, որոնք դեռ քիչ առաջ անուսին ու ասիկեն բերանը աւելի դէպի էին, հետզհետէ «նահեանեան արդի ազխարհաբարի յաջողութեամբ։

Հայր Քիսեան՝ որու մասուցած գրական ծառայութիւնը իր երկով անուրանալի է։ լաւ աւելի կատարեալ գործ մը կրնար ընել, եթէ փոխանակ մէկ երկու թերեւսմտներ իրր ուղեցոյց ունենալու ջրեն, պէտք եղած դիմումներու մէջ աւելի լուրջ ուշադիր փնտռէր։ թերեւսմտներ՝ որոնք ոչ թէ գրքին յաջողութիւնը, հետաքրքրաղ ուսմանց ջանքերուն ուժանակը ունենան իրենց կէս նպատակի, այլ իրենց լուսանկարին հրատարակումը միայն։ Հ. Քիսեան ինչքան ալ ԺԴ. դարու վերջերը դէ՛ Իզմիրի հայ գաղթականութիւնը, այս մասին կը կրթի պատմութեան, Սլարսի և ծերերու ուսանդութեանց։

Պատմութեան դիմելով, տեսանք թէ ԺԱ. դարը, ԺԴ. դարէն չի տարբերիր։ Սլարս ալ իր կարգին կը կրթի միեւնոյն «դրեւներու, և Պալիքարեանի ու Ս. Պոլսոյ տուած տեղեկութիւններուն։ Այս երկու տեսերը որքան ալ յարգելի ըլլան իրր ուսանդական գրուագ կամ հաստատուն ոչ է ապացոյցով մը չեն խօսած, հետեւապէս իրենց հաղորդածը միւս ծերերու ուսանդութենէն աւելի կատարեալ մը չի կրնար ունենալ։

Մերերու ուսանդութենց գալով, ներսի մէջ դիտողութիւն մը ընել։ ըստ իրենց ուսութեան 4–500 տարուան դէպքի մը համար ծերը երբեմարդէն ինչ աւելի կրնայ կատարութիւն ունենալ, քանի որ 4–500 տարուան ծեր՝ դիտողներ՝ չի կրնար գտնուիլ։ Սա եթէ ծեր մը իր հոգին լսած է այս ինչը կամ այն ինչը, ինչո՞ւ նուազ տարիքաւոր չլսած

—)(94)(—

ԹԻՒԼ ՄԱՔԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷՐՕՄԻ ՊԱՋԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Ժ.Ե.

ԾԱՂԻԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋՏԵՂ

Քէշէր պողոտայի բնակարանին մէջ մեծ իրարանցում մը կը տիրէ, ծառաները շրջապատած են Ռօշի մարմինը ու սաստիկաբար ի՛նչ ընելիքնին չեն գիտեր. մանկամարդ աղջկան սիրտը չի տրուիր ալ ևս։ Իրար կը հարցաքննեն, այդ առաւոտեան պատահածները երեւան հանելու համար, բայց ոչ ոք բան մը գիտէ։

Ամէն կողմ կը փնտռեն իրենց տէրը, սակայն իզուր, անհետացած է։

—Պէտք է շուտով գործ տեսնել, կ'ըսէ ծառաներէն մէկը։

—Ի՞նչ ընելու է, կը պատասխանէ միւսը։

—Ոստիկանութեան իմաց տալ և բժիշկ մը կանչել։

Ծառաներէն մէկը սենեակէն դուրս կ'ելլէ։ Միւսներն ալ չեն համարձակիր հոն մնալ ու մէկիկ մէկիկ կը հեռանան։ Անձնասպան աղջկան մօտենալ, սենեակին մէջ փոփոխութիւններ ընել, մեծ պատասխանատուութիւն մը կրնայ առաջ բերել։ Դուռը կը գոցեն ու սանդուխէն վար կ'իջնեն լռիկ։

Հազիւ քառորդ ժամ մը անցած, ոստիկանութեան քամիսէրը բժիշկ մը ընկերակցութեամբ կուգայ։ Քոմիսէրը կարող պաշտօնեայ մըն էր, վայելուչ կերպարանքով մը։ Բազմանդամ ընտանիքի մը հայրն էր. հինգ կարգնցու աղջիկ և երկու չափահաս մանչ ունէր։ Քոմիսէրը, որ Պ. Լաուս կը կոչուէր, լաւ տեղեկագիրներ պատրաստելու մասին համբաւ հանած էր։

Ժանի սենեկապանը՝ Ֆիլիպ, ոստիկանութեան իմաց տալու դուռան առեն, ամէն կողմ տարածած էր անձնասպանութեան լուրը, այնպէս որ քանի մը վայրկեանի մէջ, Քէշէր պողոտային մէջ տեղի ունեցած բազմութիւն մը խառնուած էր։

Ոստիկանութեան քամիսէր Պ. Լաուս բժիշկին հետ առաջին յարկը ելաւ, սենեկապանին առաջնորդութեամբ։ Սանդուխին վրայ, քամիսէրը սկսաւ հարցաքննել։

—Որո՞ւն կը պատկանի այս բնակարանը։

—Պ. Ժան Վիլլորիէի, ուր ինքն կը բնակի։

—Լա՛ւ, հոն եղէք կռնչել դոյն։

—Պարոնը բացակայ է։

—Ո՞ւր գնաց։

—Չենք գիտեր։

—Ի՞նչպէս կ'ըլլայ։

—Քիչ մը առաջ տեսանք որ խենթի պէս վազելով դուրս կ'ելլէր։

—Շո՛տ առաջ։

—Տուն դառնալէն քիչ յետոյ, այն պահուն, երբ այս սպանութեան իրողութիւնը եղաւ։

—Անկէ ի վեր տուն չդարձա՞ւ։

—Ո՛չ, պարոն քամիսէր։

—Լսել է փոխած է, ինչ որ կը պարզէ սպանութեան պատճառները։

Քամիսէրը իսկոյն նախագուութիւնը իլաւ և հետազօտելով իմաց տուաւ ոստիկանական պաշտօնատարներն, փութով իրեն զրկելու համար երկու ոստիկաններ։ Նաեւ պէտք յայտնեց հիւանդներու յատուկ կառքի մը առաքման։ Քոմիսէրը իր գործը լմնցնելէ յետոյ, ակնարկ մը պատուց շրջապատին։

—Բայց ծանկուէա պարտէզի մը կը նմանի հոս։ Ամէն կողմ ծաղիկներէ զատ ուրիշ բան չեմ տեսներ։ Ընդունելութեան՞ օր է այսօր։

—Ո՛չ, պարոն...

—Այս առեն, կ'երեւայ թէ Պ. Վիլլորիէ բանասէրներու հոգի մը ունի։

Ֆիլիպ ուզեց պաշտպանել իր տէրը, քամիսէրին հեգնական խօսքերուն ի պատասխան, բայց վախնալով որ կրնան վնասաբերու հանգամանք մը ունենալ իր խօսքերը, խոհեմութիւն համարեց լռել։ Սենեկապանին մէջտեղը, Պ. Լաուս կանգ առաւ ու սենեկապանին հարցուց։

—Վիլլորիէ անունը հոնարածա՞ւ է... Ձեր տէրը աղգակա՞ն ունի դատական պաշտօնատան մէջ։

—Պաշտօնատարի մը եղբօրորդին է։

—Եղբօրորդի՞ն։

—Այո՛, պարոն։

—Լսել է, ձեր տէրը նաև ազգակն է ընդհանուր դատախազ Պ. Մէզամբիէն Վիլլորիէ։

—Անոր ալ եղբօրորդին է, յարեց սենեկապանը։

—Ա՜հ, անիծա՛ծ։

Պ. Լաուս ակամէն քերելով մրմնջեց։

—Ինչպէս կ'ելլայ։

—Բիչ մը առաջ տեսանք որ խենթի պէս վազելով դուրս կ'ելլէր։

—Շո՛տ առաջ։

—Տուն դառնալէն քիչ յետոյ, այն պահուն, երբ այս սպանութեան իրողութիւնը եղաւ։

—Անկէ ի վեր տուն չդարձա՞ւ։

—Ո՛չ, պարոն քամիսէր։

—Լսել է փոխած է, ինչ որ կը պարզէ սպանութեան պատճառները։

Քամիսէրը իսկոյն նախագուութիւնը իլաւ և հետազօտելով իմաց տուաւ ոստիկանական պաշտօնատարներն, փութով իրեն զրկելու համար երկու ոստիկաններ։ Նաեւ պէտք յայտնեց հիւանդներու յատուկ կառքի մը առաքման։ Քոմիսէրը իր գործը լմնցնելէ յետոյ, ակնարկ մը պատուց շրջապատին։

—Բայց ծաղկուէա պարտէզի մը կը նմանի հոս։ Ամէն կողմ ծաղիկներէ զատ ուրիշ բան չեմ տեսներ։ Ընդունելութեա՞ն օր է այսօր։

—Ո՛չ, պարոն...

—Այս առեն, կ'երեւայ թէ Պ. Վիլլորիէ բանասէրներու հոգի մը ունի։

Ֆիլիպ ուզեց պաշտպանել իր տէրը, քամիսէրին հեգնական խօսքերուն ի պատասխան, բայց վախնալով որ կրնան վնասաբերու հանգամանք մը ունենալ իր խօսքերը, խոհեմութիւն համարեց լռել։ Սենեկապանը, Պ. Լաուս կանգ առաւ ու սենեկապանին հարցուց։

—Վիլլորիէ անունը հոնարածա՞ւ է... Ձեր տէրը աղգակա՞ն ունի դատական պաշտօնատան մէջ։

—Պաշտօնատարի մը եղբօրորդին է։

—Եղբօրորդի՞ն։

—Այո՛, պարոն։

—Լսել է, ձեր տէրը նաև ազգակն է ընդհանուր դատախազ Պ. Մէզամբիէն Վիլլորիէ։

—Անոր ալ եղբօրորդին է, յարեց սենեկապանը։

—Ա՜հ, անիծա՛ծ։

Պ. Լաուս ակամէն քերելով մրմնջեց։

—Խնդիր վարուիր և անդարմանելի սխալ մը չգտնուիր։

Քիչուկը քամիսէրին առաջ ելած էր այն սենեակը, ուր կը գտնուէր Ռօշի մարմինը։

—Հոս է պարոն, ըսաւ սենեկապանը, բայց դուռ մը ցոյց տալով քամիսէրին։

Քամիսէրը հոն մտնելուն պէս գոչեց։

—Մ՚ազէկ, ամէն կողմ ծաղիկ, իրաւ որ մահազուլիւնի մը է սակայն։

Ցաւոյ սոյնաւոր դրամնելով դիակին վրայ, որ անշարժ կը կենար։

—Ա՜հ, ինչի՞ այդպէս կը թուի թէ կատարեալ գաղանիքի մը ապէնա կը գտնուինք։

(Շարունակելի)

ալան իրենց մեծերէն, և ասոյկոյս չկայ որ ասոնք ունէի սառուցեալամբ կրնան պատմել իրենց լսածը, քան ծերերը, որոնց չատ անգամ յիշողութեան ուժգուութեամբ իրենց գիտցածն ու տեսածը կը չփոթեն և չգիտցածն ալ կը սահմանադրոյեն։

Ալարս յատուկ ուսումնասիրութեան նիւթ եղած է մեր քաղաքի անցեալը, և ոնոր մէկ պատմութեան թարգմանութեան ատենի՝ նուիրած է նաեւ բաւական էջեր հայ գրականութեան։ սակայն այդ էջերուն մէջ եթէ կայ չատ կարեւոր ու նոր բան մը՝ այն մասն է, որ քաղած է Ֆրանսական հիւպատոսարանի տարեգրութիւններէն, զի անոնք բնականաբար ամէն մարդու չեն կրնար մատչելի ըլլալ։ Զուգանք թէ, պրպտած է չատ մը եւրոպայի ուղեւորներու գործեր, որոնք կը խօսին Իզմիրի Հայոց վրայ ունեցի կամ նուազ կարեւոր ծանօթութիւններ տալով։ Բայց ի չէս այս նոյնչափ և սուրիշ չատ մը եւրոպայի ուղեւորներու գործերը միւդ դարէն անդին չեն անցներ։ միայն մէկ ուղեւոր տեսած եմ Ֆրանսայի, որու անունը չեմ յիշեր որ թէեւ ԺԶ. դարու կէսին ճամբորդած է այս կողմերը, սակայն մեծ լոյս մը չի սփռեր, մեր վրայ խօսելով։

Հնախօսութիւնը այնպիսի դեղեցիկ արուեստ մըն է, որուն մէջ մարդ որքան խորասուզուի, նորէն չի բաւականանար։ կ'երեւի թէ Ալարս ալ այսպէս եղած է, որովհետեւ իր նշանաւոր գործը հրատարակելէ ետք՝ կանգ առած չէ, ինչպէս ըրած են խուզարկու հետաքննութեամբ զարդարուած ընդարձակ տեղեկագրի հեղինակ Ցանձաժողովի անդամները, որոնց մշանջենաւոր քունի և հանգստեան վերին կնիքը կը դրուէ անարժ եղեղին ընելով՝ իրենց վերջին յայտարարութիւնը Արեւելեան Մամուլին մէջ, անոր խմբագրին առարկութեամբ։

Ահա այսպէս քանակով նուազ կարեւոր, այլ թուականով աւելի նոր մէկ գործի մէջ, զոր Հայր Բոսկան չէ տեսած, թէեւ իր գործէն բաւական առաջ հրատարակուած ըլլայ, կը յիշէ թէ 1261 մարտ 13ի Միշել Բալէօլոգոսի և Ճենովացոց միջեւ կնքուած գաղանագրութեան մէջ, Իզմիր հարուստ և վաճառական քաղաք կոչուած է՝ բանուկ նաւահանգստով մը։ Վաճառականութեան ու գաղթականութեան մէջ յաջողակ Հայերու մասին ալ յիշատակութիւն եղած է հոն։ Այս յիշատակութեամբ հանդերձ, Ալարս չըսեր թէ ԺԴ. դարէն առաջ հոս եկած են Հայեր, բայց որ 1261ին գաղութներով կը խօսուի Իզմիրի վրայ, անուշադիր չեմ տարիներ առաջ քաղաքը դանուած է այդ նախանձելի կացութեան մէջ։ Անկարելի է որ այդ վիճակը ստացած ըլլայ տեսակցել կերպով 1261 մարտ 13ին։ այլ աւելի առաջ եր Թալով և կրթնելով մեր առաջ բերած տպագրյութիւններուն, կրնանք Իզմիրի գաղթականութեան ծագումը ԺԻ. դարէ աւելի առաջ թուականներու վերադրել, որով իրաւամբ կրնանք հանել ԺԱ. կամ ԺԲ. դարուն և կամ աւելի առաջ։

ԱՏՈՄ

Քաղաքական Լուրեր

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Յոն Պիւլով կոմսին ճառը։—Հողագործներ։—Պէրլինի ու Վիէննայի լրագիրներուն կարծիքը։

Պէրլինի երկրագործական Խորհուրդին կողմէ արուած հարցերոյթին առեն Գերմանիոյ նախարարապետ Փոն Պիւլով կոմսին խօսած ճառին գլխաւոր նպատակը կարծիք կը յայտնեն Պէրլինի ու Վիէննայի լրագիրներուն շատերը իրենց չարաթ օրուան թիւերուն մէջ։ Առանձ այնպէս կը կարծեն թէ Գերմանիոյ նախարարապետին նպատակը եղած է գլխաւորաբար շփոթութիւն յանձնարարել հողագործականներուն, այն անպաշտօն յոյդոներէն եղաը, որոնք արուեցան Նորս Տոյչ Ալկեմայներ Զայթունկի և Սիւս Տոյչի Քորեսբոնտենցի կողմէ։ Ցոն Պիւլով կոմսը յայտարարելէ ետքը թէ Վիլհէլմ կայսրը համակարծիք է իրեն՝ անհատական խնդիրներու մասին, և թէ իր պաշտօնակիցները ու աշխատակիցներն ալ կատարելապէս համակարծիք են իրեն, յարեց թէ հողագործները եթէ որևէ պահանջում ընեն Խորհրդարանի ներկայացուած մաքսային սակագրոյցի ծրագրին մէջ նշանակուած սահմանէն աւելի բարձրանալու մասին, այդ պահանջումը պիտի չընդունուի։ Հիմա, կ'ըսեն Պէրլինի ու Վիէննայի թերթերը, Խորհրդարանին մեծամասնութիւնը դիտէ թէ կառավարութիւնը մինչև ուր պիտի երթայ նպաստաւորելու հողագործականները։ Նաեւ թէ ասկէ անդին պիտի չանցնի։ Նոյն թերթերը կը յարեն թէ Ցան Պիւլով կոմսին խօսքերը նաեւ նպաստաւոր ընդունելութիւն մը պիտի գտնեն այն կառավարութեան կողմէ, որոնք ուսարական դաշնադրութիւններ պիտի վերանորոգեն Գերմանիոյ հետ։

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Մանչուրիոյ պայմանագրութիւնը։—Ռուս ուշինական պահեստ։—Մ. Նանանգնեներ։

Ռուսուշէնական պետական պայմանագրութիւնը այն տեսակ արամադրութիւններ կը պարունակէ, որոնց համաձայն Չին Մանչուրիոյ մէջ բոլոր երկաթուղիները պիտի չլեն և պիտի չհանդուրժէ հոն դանուած հանքերը։ Եթէ հարկ եղած դրամը չունենայ, Չին ռուսերէնական պետական պիտի դիմէ։ Եթէ այս վերջինը չի կրնայ հայթայթել հարկ եղած դրամագլուխը և կամ արամադիր չըլլայ։ Չինական կառավարութիւնը պիտի կրնայ օտար դրամատէրերու դիմել։ Պայմանագրութիւնը կը արամադրէ նաեւ թէ միւս ազգերու ձեռք բերած իրաւունքները բնաւ պիտի չվնասուին այդ պայմանագրութեամբ։

—Ուշինկիրնէն կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնն ալ Անգլիոյ ու Ճապոնի միացեր է՝ դիմադրելու Մանչուրիոյ պայմանագրութեան, վասն զի Ուշինկիրնի մէջ այդ պայմանագրութիւնը սպառնալիք մը կը նկատուի Մ. Նահանգաց շահերուն Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը ծանուցեր է ռուս կառավարութեան թէ ամերիկեան կառավարութիւնը կ'ուզէ պահել՝ Մանչուրիոյ մէջ ունեցած առեւտրական առաւելութիւնները։

ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ

Էտուարտ Է ի թագաւորութիւնը։— Առեւտրական յարաբերութիւնները։— Գերմանիոյ տնտեսական շահերը։

Աւստրալիայէն առնուած վերջին հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն ժողովուրդը նպաստաւոր ընդունելութիւն մը ըրած է Էտուարտ Է.ի թագադրութիւնը տօնելու և առեւտրափոխադարձութեան առաջարկութիւնները՝ բրիտանական ապրանքներուն սահմաններուն մէջ։ Այս լուրը Գերմանիոյ մէջ հանդիպին ուշադրութիւնը հրաւիրած է, վասն զի այնպէս կը նկատուի թէ այդ դրութեան հաստատութիւնը պիտի ըլլայ Գերմանիոյ և անգլիական գաղթավայրերու առեւտրական յարաբերութեանց։ Վոսիճ Զայթունկ դիտել կուտայ թէ հիմա չատ լարկուր հեռաւել 1897ին Բանատայի կողմէ արուած օրինակին, նպաստաւոր սակագրոյցներ հաստատելու Անգլիոյ համար։ Այդ քաղաքականութեան արդիւնքը չեղաւ Աւստրալիոյ գաղթավայրերը՝ անոր հետեւելու։ Մեւս կողմէ, կը կարծուի թէ մաքսային փոխադարձ սակագրոյցներու ծրագիրը լաւ ընդունելութիւն պիտի չի գտնէ Անգլիոյ մէջ, վասնզի անոր հետեւանքը պիտի ըլլայ լարումը ազատ փոխանակութեան ուսնդրութեանց՝ որոնք դէս դարու չափ Անգլիոյ առեւտրական քաղաքականութեան իրեւ էական մասը նկատուեցան։ Վոսիճ Զայթունկ կը յարէ թէ այդ տեսակ երկիւղներու հեռանալովն է որ հարաւային Նոր—Կալլէս և Նոր—Զէլանտ զանձարկեցին զեղչ բոլոր անգլիական նաւերու վրայ բերուած ամէն կարգի ապրանքներու մաքսերը։ Դիտել կը արուի թէ այդ տեսակ ծրագիր մը եթէ իրականանայ, ամէնէն նշանաւոր ազգի դրութեան սկզբունքը պիտի բանարարուի և փոխադարձ միջոցներու պատճառ պիտի ըլլայ։ Գերմանիոյ կ'ըսէ նաեւ թէ այդ տեսակ ոչ որոշմանց հետեւանքները միասակար պիտի ըլլան գաղթավայրերուն համար, վասնզի Աւստրալիայէն Գերմանիա դրկուած ապրանքները վերջին հինգ տարիներու միջոցին 68 միլիոն մարքէն աւելի էին՝ Գերմանիայէն Աւստրալիա դրկուած ապրանքներուն միջին թիւին հետ բաղդատելով։ Այդ նկատումը, բայց ի ուրիշներէ, բաւական է համոզելու աւստրալիական գաղթավայրերը թէ աւելի չահաւոր պիտի ըլլայ ուրիշ դրութիւն մը գտնել, առեւտրական աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու Անգլիոյ հետ։

ՀԱՐԱՒՍՏԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Անգլիա եւ Հոլանտա։ — Անգլիոյ պատասխանը։—Տոքթ. Քուլյեր։ — Լոնտոնի լրագիրներուն բնութագրութիւնը։

Հաշտութեան խնդրին համար Անգլիոյ և Հոլանտայի միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնները հրատարակուեցան։ Հոլանտայի զեկոյցին պարունակութիւնը արդէն յայտնի է, սակայն Անգլիոյ պատասխանին նկատմամբ հեռագրական գործակալութիւններու լիակատար տեղեկութիւն տուած չըլլալով, հարկ կը համարինք հրատարակել այդ պատասխանը, որ Անգլիոյ կառավարութեան կողմէ հաղորդուեցաւ Լոնտոնի հոլանտական դեսպանին։ Աւասիկ այդ պատասխանագիրը։

«Պարոն դեսպան,

«Հոլանտայի կառավարութեան յունուար 25 թուականի մէկ զեկոյցին մէջ, որ Ձեր Վսեմութեան կողմէ մեզի հաղորդուեցաւ, մեր կարծիքը կ'ուզուէր թէ ինչպէս անցգիր պիտի առնք թէ ոչ Հոլանտա դանուող պոէր պատուիրակներուն, որպէս զի կարենան հարաւային Ափրիկէ երթալ և պոէր պետերուն հետ բանակցիլ՝ պատերազմը աւարտելու նպատակով։ Անգլիոյ կառավարութիւնը ամենայն ուշադրութեամբ քննեց այդ զեկոյցը, և գովելով հանդերձ մարդասիրական այն զգացումը, որով Հոլանտայի կառավարութիւնը այդ տեսակ ձեռնարկ մը կ'ընէ, կը յայտարարէ թէ հաստատուն պիտի մնայ այն որոշումին մէջ՝ զոր հրատարակեց Պոէրներու կողմէ պատերազմի ձեռնարկուելէն քանի մը ամիս առաջ։ Անգլիոյ կողմէ այն ատեն արուած այդ որոշումը կը արամադրէր թէ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մէջ և ոչ մէկ ազգութեան միջամտութիւնը պիտի ընդունուի։ Պոէր պատուիրակները եթէ կը փափաքին հարաւային Ափրիկէ երթալու համար այդ տեսակ ազատ անցագիր մը ստանալու մասին անձամբ դիմում ընեն, ասոնց այդ փափաքը գործադրելու համար արդելիչ պատճառ մը չկայ։ Սակայն յայտնի է թէ նոյն տեսակ պահանջում մը չեղած և այդ պահանջումն բուն իսկ նպատակը ու պատճառը չհասկցուած, Անգլիոյ կառավարութիւնը չի կրնար այդ մասին կարծիք մը յայտնել։ Միւս կողմէ, Անգլիոյ կառավարութիւնը կատարելապէս անտեղեակութիւն չունի թէ Եւրոպա գտնուող պոէր պատուիրակները որ և ազդեցութիւն ունին հարաւային Ափրիկէի պոէր պետերուն վրայ։ Հոլանտայի կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ այդ պատուիրակները 1900ի մարտէն վերջը Պոէրներուն կողմէ գրուած հրահանգ մը կամ յանձնարարագիր մը չունին։ Միւս կողմէ Անգլիոյ կառավարութիւնը սա գիտէ թէ Պ. Շալ՝ Օաւժի Պոէրներուն և Պ. Շալ—Պուրկէր ալ Թրանսվալի Պոէրներուն կողմէ իշխանութիւն մը ունին և թէ միայն անոնք կարող են բանակցութիւն կատարել։ Այդ պարագային մէջ, հարաւային Ափրիկէի Պոէրներուն զինուորական պետերը եթէ ուզղակի Անգլիոյ զինուորական ընդհանուր հրամանատարին հետ բանակցին, խնդիրը ուշացնել գիտէին, աւելի շուտ և աւելի դիւրաւորութեամբ կարող պիտի կարդադրուի։ Արդէն Անգլիոյ զինուորական ընդհանուր հրամանատարն հրահանգ տարուած է որ երբ հաշտութեան որևէ առաջարկութիւն ըլլայ, անմիջապէս Անգլիոյ կեդրոնական կառավարութեան հաղորդէ՝ խորհրդակցութեան ենթարկուելու համար։ Անգլիոյ կառավարութիւնը նկատողութեան առնելով այդ պայմանները, սա որոշումը առած է։— «Եթէ Պոէրներուն զինուորական պետերը արամադիր ըլլան բանակցութեան մանել, պատերազմը աւարտելու համար, այդ բանակցութիւնները ոչ թէ Եւրոպայի, այլ հարաւային Ափրիկէի մէջ կատարուին։» Պէտք չէ մոռնալ նաեւ սա պարագան թէ պոէր պատուիրակները եթէ կը փափաքին հարաւային Ափրիկէի պատերազմիկ Պոէրներուն հետ բանակցելով յեռոյ Եւրոպա դառնալ ու իրենց պաշտօնին արդիւնքը հաղորդել, ասոր համար երեք ամսուան ժամանակ մը պիտի անցնի և այդ միջոցին թշնամութիւնները պիտի շարունակուին և կարելի է որ մարդկային կորուստներ մը անօգուտ առաջացնեն։»

—Անգլիոյ լրագիրները, մինչեւ վերջին ժամանակները, չէզոք անձնաւորութիւն մը նկատած էին Հոլանտայի նախարարապետ Տոքթ. Քուլյերը։ Տէլի Մէյլ հրատարակած մէկ յօդուածի բոլորովին կը ջրէ այդ կարծիքը։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ Տոքթ. Քուլյեր 1884էն ի վեր յարաբերութիւն ունի Քրիւկէր նախագահին հետ, անոր ձեռնարկներէն չտարբերուն մասնակցած է և Բրէթորիայի մէջ Անգլիոյ դէմ մղուած քաղաքականութեան ալ համամիտ դանուած։ Այդ պատճառով Ա գլիոյ մամուլին, այն մասը որ պատասխանատուներուն և երկրակալութեան ունենալիներուն կը պատկանի, կը յորդորէ թէ Անգլիա ալ եւս անկողմնակալ միջնորդ մը չի կրնար նկատել Տոքթ. Քուլյերը։ Տէլի Մէյլ դիտեալով Անգլիոյ այն պատասխանը զոր առաւ Հոլանտայի զեկոյցին, Տոքթ. Քուլյերի ընթացքին վրայ կը խօսի և կ'ըսէ.— «Հիմա՝ լ ապացուցուած է որ Տոքթ. Քուլյեր թէ՛ քաղաքականութեան առակցեալով Քրիւկէր նախագահին կուսակից է և թէ անձնապէս ալ Քրիւկէր նախագահին բարեկամն է։ Հոլանտայի նախարարապետը թէեւ իր զեկոյցին մէջ կը յայտարարէ թէ իր նախաձեռնութեամբը միայն այդ զեկոյցը ըրած է և թէ Պոէրները մասնակցութիւն չունին, սակայն ճշմարտութիւնը այնպէս չէ։ բաւական ապացոյց չկայ թէ Եւրոպայի պոէր պատուիրակներուն հետ միշտ յարաբերութիւն ունի։ Տոքթ. Քուլյեր մի՛ չեւ մտածեցաս կը ներեր ամէն ոք հասկնալ թէ պատերազմէն առաջ եղած վիճակը պահպանելու պայմանով Անգլիա պիտի հաւանի հաշտութիւն կնքելու։ Եթէ Լա Հէյի դատարանին անուանի զեկոյցին վերջնական պատասխան մը չի տրուեր։ Եւրոպայի դիւանագիտական աշխարհը պիտի կարծէր թէ Անգլիա դարման մը խնդրէ հաշտութիւն ի՛նելու համար։ Եթէ նկատողութեան առնուի Եւրոպայի պոէր պատուիրակներուն այն յայտարարութիւնը թէ Անգլիոյ հետ յարաբերութիւն ունենալ չեն ուզեր, ինքնին կը հասկցուի որ ո՛ր դրան առնելի են այն դրդարութիւնները թէ Անգլիոյ պատասխանը պատուար մը քաշած է հաշտութեան հաւանականութեան առջեւ։ Լա Հէյի դատարանին արուած պատասխանը այնքան բացարձակ հանդամանք մը ունենալովը հաղորդ, պոէրասէր լրագիրները այդ պատասխանին մէջ տակաւին այն տեսակ խօսքեր կը փնտռեն որոնք Անգլիոյ համար տարութեան նշան մը համարուին։ Պոէրասէր լրագիրները այնպէս կը նկատեն թէ Անգլիոյ կառավարութեան պատասխանին մէջ այն խօսքը թէ պատերազմիկ պոէր ղեկավարներուն կողմէ եթէ դիմում ըլլայ, համաձայնութեան միջոց մը պիտի փընտռուի, ապացոյց մըն է որ Անգլիա պատրաստ է զիջողութիւններ ընել այդ գործին մէջէն ելլելու համար։ Այդ ենթադրութիւնները բոլորովին սխալ են։ Պատերազմին ուսարումը մէկ եղանակով միայն կարելի է, այն է թէ պատերազմի դաշտը գտնուող Պոէրները պէտք է անազատման կերպով անձնատուր ըլլան։ Լորտ Սալիսբերի, անցեալ օր պատգամաւորականներուն ակումբին մէջ խօսած ճառովը, յայտարարեց թէ որևէ պայմանով հաշտութիւն կնքելու հաւանութիւն պիտի չյայտնուի։ Անգլիոյ և իր գաղթավայրերուն քաղաքականութիւնը, այս պատերազմի մէջ, այն է թէ, փոխանակ անորոշ զիջողութիւններով Թշնամութիւնները դադրեցնելու, հարաւային Ափրիկէի մէջ պատահողութիւնը ու բարեկարգութիւնը հաստատել այն եղանակով որ ալեւս այդ կարգի վիճակ մը անկարելի ըլլայ։ Բաղաքակիրթ ազգերուն պէտք է բնաւ չը տարակուսի թէ Պոէրները բոլորովին յաղթուած են։ Այդ պատերազմը Պոէրները սասալ բերին։ Անգլիոյ դէմ դժուարութիւններ յարուցանելու համար, ինչ որ կարելի էր ըրին։ Քաղաքակիրթ ազգերուն կողմէ պատերազմի մասին ընդունուած օրէնքները բանարարեցին և եւրոպական աշխարհութիւնը Անգլիոյ դէմ հանելու համար ամէն մեքենայութիւն գործեցին։ Հիմա ոչ ոքի զարմանք պատճառելու է թէ Պոէրները կ'ենթարկուին իրենց գործած մեքենայութեանց հետեւանքներուն։ Անգլիացիները Պոէրներուն դէմ այդքան զոհողութիւններ ընելէ և մարդ առելէ և բազմացուած արդիւնքը այս քան դիւրացնելէ ետքը, բնական է որ պիտի չընդունէին Պոէրներու վատահելու մասին եղած յանձնարարութիւնները։ Ասկէ առաջ Պոէրներուն վատահութիւն ցոյց տուած էինք։ Ներկայ պատերազմը այդ վատահութեան պտուղն է։ Նորէն Ա.ի պատերազմներուն ալս մեծամեծ զոհողութիւնները ընող Անգլիոյ տէրութիւնը Պոէրներուն հանդէպ ակարութիւն խոստովանելու սարսուութիւնը չի կրնար յանձն առնել։»

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հելլէն խորհրդարանը։—Թուրք վիճաբանութիւնը։— Նախարարապետ Պ. Զաիմիսի բանախօսութիւնը։— Արդի գայլերը եւ կուսակցութիւնները։— Բանաձեւ մը։

Խորհրդարանին վերաբացումը տեղի ունեցաւ փետր. 3ին. 137 երեսփոխան. Ներ ներկայ էին, որոնցմէ 104ը Թէոթոքիսի կուսակցութիւնէն, 27ը Զաիմիսի կուսակցութիւնէն և ուրիշ մէկ քանիներ։ Նախարարներուն թիւը 140ի բարձրացաւ։ Այն ատեն ընդդիմադիրները, որոնք ուրիշ սրահի մը մէջ կը սպասէին առաջ դալիք արդիւնքին, ամբողջութեամբ ներկայացան ժողովասրահը, բայի Պ. Տէլիւերիկէ ու իր բարեկամներէն։ Ցանձնաժողովներու կազմութենէն առաջ, ընդդիմադիր կուսակցութիւնը սկսաւ յարձակում գործել։ Պ. Կունդրոգիս, Տէլիւանիի կուսակցութենէն, նախարարութիւնը մեղադրեց՝ երկրին կանոնադրութիւնը բանարարած ըլլալուն համար։ Ընդդիմադիր կուսակցութենէն մէկ քանի բանախօսներ ալ նոյն ոճով խօսեցան։ Մեծամասնութիւնն պատասխանեց Պ. Վենիզելոս միայն խօսք առաւ, հերքելու համար ընդդիմադիր Ներեսփոխաններուն ամբաստանութիւնները։ Վիճաբանութեան պատճառն, բուռն խօսքեր փոխանակուեցան Պ. Պ. Թէոթոքիսի և Տրակուլիսի միջեւ։ 1894ին Պ. Թէոթոքիսի առաջ հրատարակեցին նկատմամբ Պ. Բարգանդարուլոյի կողմէ արարանուած պարբերութեան մը պատճառաւ։ Խորհրդարանի յօդուած օրուան նիստին մէջ վիճաբանութիւնը շարունակուեցաւ։ Մեծամասնութենէն առաջ. Թէոտոր Զաիմիս և Տէլիանիի կուսակցութենէն Պ. Պ. Մալոմիլիս և Քարարանու յօդուածաբար խօսք առին։ Նախարարապետ Ալեքսանդր Զաիմիս երկար և պերճախօս բանախօսութիւն մը ընելով՝ պաշտպանեց դահլիճին օրինաւոր հանդամանքը։ Ցիշեց թէ 1870ին ալ եղած են այնպիսի դահլիճներ, որոնք հակառակ փոքրամասնութենէ բաղկացած ըլլալուն, Երեսփ. Ժողովին նիստերը յետաձգելու իրենց իրաւունքը ի գործ դրած են։ Գալով ընդդիմադիրներու այն առարկութեան թէ նախարարապետը և նախարարները երկրին անծանօթ մարդիկ են, և քաղաքական ծրագիր մը ու գաղափարներ չունին, Պ. Զաիմիս յիշեցուց թէ 1898ին, նախարարապետ եղած ատեն, Պաշտօնթերթին, մէջ հրատարակել տուած է թագաւորին ուղղուած յիշատակագիր մը, որուն մէջ պարզուած է քաղաքական լիակատար ծրագիր մը։ Ակէ զատ կայ նաեւ այն ծրագիրը, որ առաջ բերուած է 1899 մարտին ուղղուած գահճառին մէջ։ Պ. Զաիմիս մեծամասնութեան հետ ունեցած իր յարաբերութեանց վրայ խօսելով՝ ըսաւ թէ մէկ քանի կէտերու մասին համակարծիք չենք, մասնաւորապէս վարչութեան բարդման նկատմամբ։ Մանոյց թէ մէկ քանի օրինագիծեր պիտի առաջարկէ Ներեսփոխանական ժողովին, ի մէջ այլոց առեւտրական ու ճարտարարուեստական նախարարութիւն մը հաստատել, Սաքիֆանովիչի հողերը գնել, կարգ մը ճանհաներ շրջնել եւն. Պ. Թէոթոքիս պատասխանեցաւ այն դէպքերուն, որոնք իր հրաժարումը առաջ բերին ու պաշտպանեց իր գործը։ Երեսփ. Ժողովի մէջ իր բռնած այժմեան դիրքը արդարացուց, ըսելով թէ երկրին շահերը կը պահանջեն որ Զաիմիսի դահլիճը կանգուն մնայ։ Պ. Թէոտոր Տէլիանիս ալ մեկնոյն բուռն չեչով պատասխանեց, պախարակելով նախորդ նախարարութեան բռնած ընթացքը և արդի դահլիճին կազմութիւնը։ Բանախօսը պահանջեց որ Խորհրդարանը լուծուի, որպէս զի երկիրը վերահասու ըլլայ կացութեան։ Յետոյ, Պ. Տէլիանիս յայտարարեց թէ պէտք է խախտարար արդելքներ յարուցանել, այն պարագային երբ Խորհրդարանը չլուծուի և թէ ինքն ալ պիտի ջանայ ամէն միջոց ի գործ դնել, որպէս զի Խորհրդարանը չկարենայ իր ալիտաւութիւնները շարունակել։ Պ. Տէլիանիս ծանոյց թէ երկու հարիւրէ աւելի հարցապնդումներ պիտի ուղղուին։ Յաջորդ օրը, նորէն փոթորկալից նիստ մը տեղի ունեցաւ Խորհրդարանին մէջ։ Պ. Պ. Տրակումիսէ և Ֆլոկոմիքէսէ յետոյ, Պ. Բարարանու ուղեց պատասխանել Պ. Թէոթոքիսի կողմէ եղած յարձակումներուն։ Մեծամասնութիւնը աղմկալից կերպով ընդմիջեց բանախօսը, մինչ ընդդիմադիրները միաձայնութեամբ կը պաշտպանէին զայն։ Բեմին մա կատարեալ ժարմ մը կը տիրէր։ բարեբախտաբար խօսքերով բաւականացան, թէև քանիցս գաւազաններ ու բռունցքներ բարձրացան սպառնալից։ Վերջապէս գրգռումը դադրեցաւ և նիստը վերջացաւ, վիճաբանութեան շարունակութիւնը յետաձգուելով հինգշաբթի օրուան նիստին։ Վիճաբանութիւնը ուրբաթ օրուան նիստին մէջ։ Եթիլոսի երեսփոխան մը պարսաւանքի քուէ առաջարկեց ընդդէմ նախարարութեան։ Ասիկէի երես փոխան Պ. Ռալլի բուռն կերպով յարձակեցաւ դահլիճին և մեծամասնութեան վրայ։ Վերջապէս մոտաւորապէս 51ի դէմ 132 ձայնով ընդունեց Ռալլի Վարոթորուլոսի սա բանաձեւը։— «Ժողովը, համոզուած ըլլալով թէ պետութեան հիմնական Օրէնքը կանոնաւորապէս կը դործադրուի և թէ արդի դահլիճը խորհրդարանական դրութեամբ կազմակերպած է, իր վստահութիւնը յայտնելով անոր նկատմամբ, մերժուն յանձնաժողովներու կազմութեան կ'անցնի։» Վեց նախարարները չքաւէարկեցին։ Թէոթոքսի կուսակցութենէն 13 հոգի բացակայ էին։ Կառավարութիւնը կրնայ ըսել թէ 153 երեսփոխաններու ալանակցութեան վրայ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Համա գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Պայազիտ գաւառի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Իզրահիմ Ցէվզի էֆ., որուն յաջորդեց Համա գաւառի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Վէհգի էֆ.։

ԽՌՎԱՐԱՐՆԵՐԸ.—Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը կը ծանուցանէ թէ իրրեւ խառնվարայ մասնաւորապէս Տամա Մահմուտ Փաշազատէ Լուֆթիւլլահ ու Սաղահէտտին պէյերը և Միսահէթ Փաշազատէ Հայաստ ու գնդապետ Զէյթի իրրեւ ոճրագործ պիտի դատուին եղեռնագործ ատեանին առաջ։ Վաւերական թուղթերու պարունակութենէն ձեռք բերուած զրաւոր ապացոյցներով հաստատուած է թէ ասոնք խառնվարական ընկերութիւն մը կազմած և իրենց խառնվարական նպատակներուն իր-գործմանը համար Խոշ մը արարքներու ձեռնարկած են։ Նոյն ընդհանուր դատախազութիւնը կը ծանուցանէ նաեւ Տալոնիքի Եսկիսեհիր գիւղը։ Իսմայիլ ի բարակութեան դատուած է եղեռնագործ ատեանին կողմէ։ Ամբաստանեալներուն մէջ ամենայն ուշադրութեամբ քննեց այդ զեկոյցը, և գովելով հանդերձ մարդասիրական այն զգացումը, որով Հոլանտայի կառավարութիւնը այդ տեսակ ձեռնարկ մը կ'ընէ, կը յայտարարէ թէ հաստատուն պիտի մնայ այն որոշումին մէջ՝ զոր հրատարակեց Պոէրներու կողմէ պատերազմի ձեռնարկուելէն քանի մը ամիս առաջ։ Անգլիոյ կողմէ այն ատեն արուած այդ որոշումը կը արամադրէր թէ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մէջ և ոչ մէկ ազգութեան միջամտութիւնը պիտի ընդունուի։ Պոէր պատուիրակները եթէ կը փափաքին հարաւային Ափրիկէ երթալու համար այդ տեսակ ազատ անցագիր մը ստանալու մասին անձամբ դիմում ընեն, ասոնց այդ փափաքը գործադրելու համար արդելիչ պատճառ մը չկայ։

ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ

Էտուարտ Է ի թագադրութիւնը։— Առեւտրական յարաբերութիւնները։— Գերմանիոյ տնտեսական շահերը։

Աւստրալիայէն առնուած վերջին հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն ժողովուրդը նպաստաւոր ընդունելութիւն մը ըրած է Էտուարտ Է.ի թագադրութիւնը տօնելու և առեւտրափոխադարձութեան առաջարկութիւնները՝ բրիտանական ապրանքներուն սահմաններուն մէջ։ Այս լուրը Գերմանիոյ մէջ հանդիպին ուշադրութիւնը հրաւիրած է, վասն զի այնպէս կը նկատուի թէ այդ դրութեան հաստատութիւնը պիտի ըլլայ Գերմանիոյ և անգլիական գաղթավայրերու առեւտրական յարաբերութեանց։ Վոսիճ Զայթունկ դիտել կուտայ թէ հիմա չատ լարկուր հեռաւել 1897ին Բանատայի կողմէ արուած օրինակին, նպաստաւոր սակագրոյցներ հաստատելու Անգլիոյ համար։ Այդ քաղաքականութեան արդիւնքը չեղաւ Աւստրալիոյ գաղթավայրերը՝ անոր հետեւելու։ Մեւս կողմէ, կը կարծուի թէ մաքսային փոխադարձ սակագրոյցներու ծրագիրը լաւ ընդունելութիւն պիտի չի գտնէ Անգլիոյ մէջ, վասնզի անոր հետեւանքը պիտի ըլլայ լարումը ազատ փոխանակութեան ուսնդրութեանց՝ որոնք դէս դարու չափ Անգլիոյ առեւտրական քաղաքականութեան իրրեւ էական մասը նկատուեցան։ Վոսիճ Զայթունկ կը յարէ թէ այդ տեսակ երկիւղներու հեռանալովն է որ հարաւային Նոր—Կալլէս և Նոր—Զէլանտ զանձարկեցին զեղչ բոլոր անգլիական նաւերու վրայ բերուած ամէն կարգի ապրանքներու մաքսերը։ Դիտել կը արուի թէ այդ տեսակ ծրագիր մը եթէ իրականանայ, ամէնէն նշանաւոր ազգի դրութեան սկզբունքը պիտի բանարարուի և փոխադարձ միջոցներու պատճառ պիտի ըլլայ։ Գերմանիոյ կ'ըսէ նաեւ թէ այդ տեսակ ոչ որոշմանց հետեւանքները միասակար պիտի ըլլան գաղթավայրերուն համար, վասնզի Աւստրալիայէն Գերմանիա դրկուած ապրանքները վերջին հինգ տարիներու միջոցին 68 միլիոն մարքէն աւելի էին՝ Գերմանիայէն Աւստրալիա դրկուած ապրանքներուն միջին թիւին հետ բաղդատելով։ Այդ նկատումը, բայց ի ուրիշներէ, բաւական է համոզելու աւստրալիական գաղթավայրերը թէ աւելի չահաւոր պիտի ըլլայ ուրիշ դրութիւն մը գտնել, առեւտրական աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու Անգլիոյ հետ։

ՀԱՐԱՒՍՏԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Անգլիա եւ Հոլանտա։ — Անգլիոյ պատասխանը։—Տոքթ. Քուլյեր։ — Լոնտոնի լրագիրներուն բնութագրութիւնը։

Հաշտութեան խնդրին համար Անգլիոյ և Հոլանտայի միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնները հրատարակուեցան։ Հոլանտայի զեկոյցին պարունակութիւնը արդէն յայտնի է, սակայն Անգլիոյ պատասխանին նկատմամբ հեռագրական գործակալութիւններու լիակատար տեղեկութիւն տուած չըլլալով, հարկ կը համարինք հրատարակել այդ պատասխանը, որ Անգլիոյ կառավարութեան կողմէ հաղորդուեցաւ Լոնտոնի հոլանտական դեսպանին։ Աւասիկ այդ պատասխանագիրը։

«Պարոն դեսպան,

«Հոլանտայի կառավարութեան յունուար 25 թուականի մէկ զեկոյցին մէջ, որ Ձեր Վսեմութեան կողմէ մեզի հաղորդուեցաւ, մեր կարծիքը կ'ուզուէր թէ ինչպէս անցգիր պիտի առնք թէ ոչ Հոլանտա դանուող պոէր պատուիրակներուն, որպէս զի կարենան հարաւային Ափրիկէ երթալ և պոէր պետերուն հետ բանակցիլ՝ պատերազմը աւարտելու նպատակով։ Անգլիոյ կառավարութիւնը ամենայն ուշադրութեամբ քննեց այդ զեկոյցը, և գովելով հանդերձ մարդասիրական այն զգացումը, որով Հոլանտայի կառավարութիւնը այդ տեսակ ձեռնարկ մը կ'ընէ, կը յայտարարէ թէ հաստատուն պիտի մնայ այն որոշումին մէջ՝ զոր հրատարակեց Պոէրներու կողմէ պատերազմի ձեռնարկուելէն քանի մը ամիս առաջ։ Անգլիոյ կողմէ այն ատեն արուած այդ որոշումը կը արամադրէր թէ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մէջ և ոչ մէկ ազգութեան միջամտութիւնը պիտի ընդունուի։ Պոէր պատուիրակները եթէ կը փափաքին հարաւային Ափրիկէ երթալու համար այդ տեսակ ազատ անցագիր մը ստանալու մասին անձամբ դիմում ընեն, ասոնց այդ փափաքը գործադրելու համար արդելիչ պատ

են, սակայն լերան վրայ գտնուած պահականոցէն իմացուելով, ամէնքն ալ ազատուեր են։

ՁԱՐԵՇԱՄՊԱ գաւառակէն Էօրխունէք գիւղին մէջ Սրբ Հասանոյնց Սալիհ ու Հասան, անցեալները, Այվազեան Յակոբի տունը մնալով, դոյն քանի մը տեղերէն վիրաւորեր ու տասը ոսկին ալ յափշտակելով փախեր են։ Ոստիկանութիւնը հետամուտ է գտնելու այդ երկու չարագործները, որոնք անչուշտ քիչ առէնէն պիտի ձերբակալուին։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ֆայումի նահանգատին մէջ բամպակի բերքը 150,000 կենդէներ պիտի ըլլայ։

—Կ'ըսուի թէ Սըր Ուիլեամ Կոսթին այս տարի պիտի տպագիւէ բրինձի մշակութիւնը, վասն զի Նեղոսի Լուրերը նուազ են։

—Հաւանական կը նկատուի որ իտալական նաւաստիները ճէնովայի գուլտին հրամանատարութեամբ՝ մայիսին այցելէն Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստը։

— Սիամի գահաժառանգ իշխանը՝ Սամէչ Թիոն Ֆա Մահա Վաժիրանիս, Լոնտոնի սիամական դեսպանին հետ և ուրիշ հետևողներով փոքր. 3ին (Ն.Տ.), Աղեքսանդրիա ժամանելով ընդունուեր է կառավարիչ Մահմուտ փաշա Սըդգիի և անգլիական հիւպատոս Պ. Կուլտի կողմէ։ Նաւամատոյցին վրայ ոստիկաններու խումբ մը պատուեր ընծայեր են։ Սիամի իշխանը, հէս օրին, Գահիրէ ուղեւորեր է մասնաւոր կառաքումբով մը, որուն կցուած էր խաղվական վագոն—սալոն մը։ Իշխանը Գահիրէ հասնելուն, ընդունուեր է Հասան փաշա Սըդմի կողմէ, որ Խեդիվին ներկայացուցիչն էր։ Ուղղակի գացեր է Սավուա օթէլը, ուր մասնաւոր յարկեր պատրաստուած էին։ Հեծեալ ոստիկաններ կ'ընկերանային իշխանին կառքին։ Փետրուար 6ին Սիամցի իշխանը և Խեդիվը այցելութիւններ փոխանակեր են։

ՁՈՐՍ ՕՐ ԱՆՕԹԻ.— Ախոր Գոբուի ձկնորսներէն Բրեա, Էսսա ու Ալի յունուար 21ի կիրակի օրը Գումգաբուէն մակոյկով գացեր են Գնալը կղզին եաին, ձուկ որսալու համար։ Վերադառնալու ատեն փոթորիկ բռնուելով Եսսը Աստ նեռուեր են. մակոյկը հոն քարերու դարձուելով խորտակուեր է։ Երեք ձկնորսները նոյն ամայի կղզին ելլելով չորս օր անօթի մնացեր են։ Վերջապէս Պուրիկղ կղզէն Եանքը, ուրբաթ օրը, ձկնորսութեան համար նոյն կղզին ուղղուելէն անցած ատեն տեսնելով երեքն ալ իր մակոյկը առեր ու Պուրիկղ կղզին տարեր է։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀՀ.—Երեկ իրիկուն ժամ 10ին Դալաթիոյ Խոշաճը փողոցին վերի կողմը նպարավաճառ Լազարի քարուկիր խանութին վերի յարկէն հրդեհ ծագեցաւ։ այդ խանութը ամբողջութեամբ և կիսը գտնուած երկու խանութներու երդիքները այրեցան։ Այդ երեք չէնքերը, որոնք նպարավաճառներու կողմէ վարձուած են, Սպարտպեան Դրան քարաւղարներէն Թէվֆիզ պէյի սեպհականութիւնն են և երեքը միասին ապահովագրուած Նորա Տոյչէ Ընկերութեան, որ այդ առթիւ երկու հարիւր ոսկի վնաս մը ունեցաւ։ Հրդեհը սկսած խանութին ապրանքներն ալ չորս հարիւր անգլիական ոսկիի ապահովագրուած էին։ Իսկ

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիր.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարման դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաեէթ խան, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԱՆՈՒԹԱՀՈՏ ԶԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու, տկար կազմ ունեցողներու, արեան ապականութեան և մորթի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրծքի տկարութենէ տառապողներու՝ ձկան իւղն կը յանձնարարեն. սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը գանգնեն զայն գործածողները, որոնք կամ գարշանքով կը խմեն և կամ կը սիրուին բնաւ չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկական կամառէն ոսքեքօա ԲՈՒՐԳՈԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԳՈԼԻ ԶԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ, որ հաճարակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անուշիկ, եղուինի ու մանիշակի հոտը կը զգ ցնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու։ Ո՛չ խմուելու ատեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժիշկները միաձայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԳՈԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ որ միւսներուն ժամանակ ազդեցիկ և փորձուած դարմանն է դժուարաշնչութեան, կուրծքի բլուռաքներու, հաբրուխի, կուրծքի տկարութեան և մինչև իսկ կրնայ առաջն առնել թոքախտին։ Ամէն ճաշէ առաջ մէկմէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահեստ գարու Քիւշիւքի ն դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէկիքի, Լինոս և Պոնտիքիանոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղարաններու մէջ։

796 5—52

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԼԵՆԹԷՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընդհանուր գրասենեակը 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆունտ

Ցարդ ստացած նվազագոյն, ապահովագրեալներ և շահ՝

31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆունտ

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումը, կենսական թոշակ, եւն.

362, 858, 507 ֆունտ

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 բօլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆունտի գրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՄԻԼԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Գոյխա, Մէյլանճըք փողոց, Ալալէմի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն տրուած ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ ԱՆՑՍԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, միսերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, չատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն Ֆոսֆորը, տեսական տկարութեանց կենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, միսերը կը թուլնան, ծունկերը կը կորսնցնեն ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօ տցնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմագէտներէն Պիլեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարեալապէս կը մտցնէ արեան մէջ, միսերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և մերթապէս անոնք որ ոյժի պակաս ունին, անկոթաժուշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon անունն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Յ՛Ո Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԷ 396

(Տանքի գարեջրատան վրայի յարկը, ետեւ Ջրպուհեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատարբեր բաւական ոսկեներէ մինչ ամենաէժան գներուն ամենայարմար ոսկեներ կը լրցնեն. ցաւով քաշելու եւ բուժուած ատամներու գրաքանչիւր գործողութիւն։

Նորագոյն ձեւերով, նուրբ, ճաշակաւոր և գեղեցկաձեւ արհեստական ատամներ կը պատրաստեն, յոյժ է նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւնն ըստ տարիքի, ծամելութիւնն եւ ազատ արտասանութիւնն երաշխաւորելով։

Բերանի հիւանդութիւնք կանխաւորապէս ի բաց կը թողուին։ Նաեւ թեթեւցուցիչ գազերու և ամենակատարեալագոյն դեղամիջոցներ գործածելով։

Ս. Դ. Ամենուրեք կիրակի տրուած ով (մինչեւ կիրակի) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ երեկոյեան հինգ կէսին)։

Տանոր.—Գոյան կողմ մասնաշէջ ՀԱՅԵՐԷՆ!! 197

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, „ՕՍՄԱՆԵԱՆ„ ՊԱՆՔԱՑԻ ԿԱՐԴԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Այն դրամատունը կը վճառէ ամէն տեսակ արժէքուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժէքուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն առնէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կառնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժէքուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկայի արժէքուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

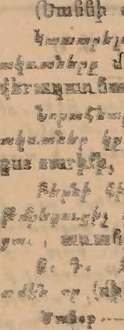

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերառուչակ նամբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով օրիգինալ

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 տեսպ. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Եր. 967,321,496

Պահեստի դրամ Եր. 270,096,743

ՊԷՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, եւն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թուղթերու ապահովագրութիւն կիսով տարան, բիլիոն մնացեալ

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, լաւագոյն փոքր վճարումներով.—(միեւնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն տգեղնալի, երկաթուղիի, թիւնելի եւն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ Մէկ ՖՐԱՆՔէ. և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր.՝ մահուան պարագային, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ Ընդ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԳԼ

Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դէմը, Ինայէթ խան, թիւ 7, 8, 9։

COMP RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET D COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՕՏԵՆԱԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճանաչուած նպաստաւոր գիներ

29 11 Հոկտ. ժամէ մինչեւ մինչեւ

30 12 Նոյեմ. Ալեքս, Զեքսոն-Նոսիա մինչեւ Մարսիլիա եւ Պոր-Սայիտ եւ Պոր-Թիֆիկ եւ Պոր։

Ե. 31 13 Դեկտ. ժամէ 10ին մինչեւ մեկ։

Ե. 31/13 Հինգշաբթի, Գիլնա, Տուլոն, Նեապոլ, Ղրիմ, Ոդեսա, Թիֆլիս եւ Պոր Սայիտ մինչեւ մեկ։

Ո. 1/14 Հինգշաբթի մինչեւ մեկ։

ՔՈՒՆԱՐ—CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՀԱՅՏԻՆ

Նոր տեղ եկիր տեղ՝ Նիւ Եորքի Լիվերպուլ

Հիմնեալ 1840

Անունը	Թանը	Անունը	Թանը
Լուքանիա	13250	Էլբիա	8225
Համբուրգ	12950	Բաւարիա	2945
Շուլիանիա	5545	Թիւրինգիա	3531
Սամարիա	3128	Սիբիրիա	3331
Թիւնիսիա	7891	Շամարիա	3553
Մերսիա	7891	Եգիպտոս	2131
Ալբանիա	7891	Մեկզիկէ	181

Շերպուրկ չոգենաւը, նաւապետ Քէրպինս, մայիս 14ին ընդհանուր վաճառքով Լիվերպուլէն հոս կը պատսուի։

Դիմել առ Joly et Berger

Գալաթիայի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 186

ՆԻՈՒ-ՀՈՄ NEW HOME

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՆԹԱՐՀԱՆԴՕՒՔ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին ու 1894ի Անվէրսի արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի յաջողութիւն մը գտած են Ամերիկեան Նիու-Հոմ կարի մեքենաները. որոնք թեթեւ, տոկուն ու արագ ըլլալնէն, ամէն տան համար անհրաժեշտ են։ Նաեւ կը ծախուին ընտանիքներու և արհեստանոցներու համար պէտք եղած գուլպայի և փաղէլոյի ձեռքով ու ոտքով մեքենաներ։ Դասերը ու նորոգութիւնները ձրի են։ Թէ՛ կանխիկ և թէ ապառիկ վճառումներ կը կատարուին, մասնաւոր վճարումներով։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ ԱՄԱՏԷՕ ՍԱՎՎԱԹՈՐ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ.—Գոլիս, Գահէքգարու, Համիտիյէ Ճատտէսի թիւ 7

ՄԱՍՆԱՃԻՂ.—Իզմիտ, Ռոտոսթօ, Աֆիոն-Գարահիսար, Սիլիվրի Կէն. 573

ԲԱՐԵՆԵՐԵՑԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ՍԻ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ն ՊԱՏԿԷ ՆԷ ԸՆԷ

ՊՐԱՍՈՒԱԾ ՀԱՅԵՐԵՆ

Փետր. 17ին Անգղոլի, Անտա. եղերքէն։

ՍԵՒԴՈՒԱԾՆ

Փետր. 18ին Անգղոլի, ուղ. Մարսիլիա։

Բարձր ուղղակի Բարիզ հասնելու համար։ Հասնելի կարգ ունի։ Ուղեւորներ։ Բեռներ։ Բեռնակրեր հասնելու համար։ Բարձրագոյն Թոք հանել Բարձրագոյն։ 616 Թ. ԷՍԳՈՒԻԼ

ՅՈՒՆ. ԼԷՍԼԻԷՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՀՈՒՅԵՆԱՀԱՅՏԻՆ ՀԱՆԵՐԻՆԻՒՐԻՆ

Լիվերպուլ և Գլասգով կը դասնեն

Անունը	Թանը	Անունը	Թանը
Փրեսիտիան	10500	Գլասգոյեան	8501
Լամենեան	10500	Գլասգոյեան	8501
Գեորգիան	10500	Բրազիլ	8000
Լանգոստոյեան	8000	Գլասգոյեան	8501
Գլասգոյեան	8000	Գլասգոյեան	8501
Գեորգիան	8000	Գլասգոյեան	8501
Դանգոյեան	8000	Գլասգոյեան	8501
Գլասգոյեան	8000	Լիվերպուլ	2000
Գլասգոյեան	8000	Գլասգոյեան	500
Գլասգոյեան	8000	Գլասգոյեան	500
Գլասգոյեան	8000	Լիվերպուլ	501
Գլասգոյեան	8000		

Ապրանքի տեղերէն էն ընդունուած ապրանքի ոչնչով փոխադրելու ամ Գալաթիայ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը տրելի յանձնուելն ծանուցնելէն 24 ժամ առաջ։

Ուրիշ տեղեկութիւններ համար դիմել

ԼԷՎԻԱԹ ԼԱՅՆՈՒՆԻՆ

Գալաթիա, քարտէզին վրայ 619 Հին սեղ մաքսատան

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1901 Նոյեմբեր 1 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ—ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵՑԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 224 խառն Առաւ. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 223 խառն Իրկ. Ժ.	Վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շէհիր	ժմ.	3	—
12	42	» Կեօքէճ քէօրք	»	2	20
1	39	» Սապաւնճը բունար	»	1	38
2	33	» Ալաեունա	»	12	42
3	15	» Զէքիւրլեր	»	11	53
4	10	» Տէօյէր	»	11	5
4	39	» Իշսանիյէ	»	10	20
5	3	» Համամ	»	9	53
5	14	» Կազլիկէօլ Համամ	»	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար	»	9	13
6	41	» Գէօյիւք Զօպանլար	»	8	20
7	36	» Զայ	»	7	33
8	21	» Իսկաքլու	»	6	40
8	45	» Եասիսան	»	6	15
9	16	» Ագ՛ շէհիր	»	5	53
9	48	» Ադաբի քէօյ	»	5	13
10	30	» Զավուշճը քէօյ	»	4	35
11	8	» Իլկին	»	4	3
11	55	» Գոտրն-Ճանը	»	3	9
12	50	» Մէրայ-Ինի	»	2	27
1	22	» Մէյտան	»	1	47
2	22	» Բունար-Գաչը	»	12	42
3	—	ժմ. Գոնեա	մկն.	12	—
իրկ.				ա.տ.	

Վօլթուրնօ չոգենաւը, նաւապետ Շուէն, ընդհանուր վաճառքով Ալէն հոս հասած է։

Նիբիօ չոգենաւը, նաւապետ Սքըրոթ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը ըսպասուի ամսոյս 20ին։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԱԼԷ ԼԻՆԷ ՊԱՆՔՈ

Գալաթիա, 22...24 Ֆեսլիկան Մեյտէ Խան, Գալաթիա 277

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԵՒԻՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առաւ. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 121 խառն Իրկ. Ժ.	Վ.
1	—	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմ.	11	—
1	44	» Ագ Գունար	»	10	18
2	24	» Ալբիւ Քէօյ	»	9	46
3	4	» Գէյլիք Ախուր	»	8	58
4	9	» Սարիքէօյ	»	8	1
4	58	» Գիշէր	»	7	4
5	35	» Սասիլեր	»	6	27
6	9	» Գէյլիք Քէօփրիւ	»	6	—
7	3	» Բօլաքլի	»	5	16
8	21	» Մալի Քէօյ	»	3	49
9	15	» Սէնճան Քէօյ	»	2	47
10	—	ժմ. Էնկիւրիւ	մկն.	2	—
իրկ.				ա.տ.	

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 422 խառն Իրկ. Ժ.	Վ.	Թ. 424 խառն Իրկ. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառախումբ Թ. 421 խառն Առաւ. Ժ.	Վ.	Թ. 423 խառն Իրկ. Ժ.	Վ.
6	30	8	—	մկն. Համիտիէ	ժմ.	6	—	7	30
6	48	8	18	ժմ. Ատա-Բազար	մկն.	5	42	7	12

ԱԼԱԵՈՒՆԷՆ ԲԷՕՐԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առաւ. Ժ.	Վ.	Թ. 324 խառն Իրկ. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՕՂ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առաւ. Ժ.	Վ.	Թ. 323 խառն Իրկ. Ժ.	Վ.
2	35	12	45	մկն. Ալաեունա	ժմ.	2	—	12	5
2	55	1	5	ժմ. Բէօքհիսա	մկն.	1	40	11	45